

Nader onderzoek beschermde soorten

110 KV Kabeltracé Nijverdal-Rijssen

projectnummer 0432422.100
concept revisie 0A
30 oktober 2019

Nader onderzoek beschermde soorten

110 KV Kabeltracé Nijverdal-Rijssen

projectnummer 0432422.100

concept revisie 0A
30 oktober 2019

Auteur

Dagmar Broström

Opdrachtgever

TenneT TSO BV
Utrechtseweg 310
6812 AR Arnhem

Antea Group is aangesloten bij het
Netwerk Groene Bureaus

De informatie in voorliggende rapportage is (deels) afkomstig uit de NDFF en mag niet zonder toestemming van BIJ12 worden verstrekt aan derden of op enige andere wijze openbaar gemaakt worden.

datum vrijgave

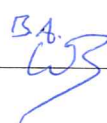
30-10-19

beschrijving revisie 0A

concept

goedkeuring

M.L. Braad

vrijgave

R.S. Raap

Inhoudsopgave

Blz.

1	Inleiding	1
1.1	Aanleiding	1
1.2	Huidige situatie	2
1.3	Planvoornemen	3
2	Methodiek	4
2.1	Inleiding	4
2.1.1	Amfibieën	4
2.1.2	Reptielen	4
2.1.3	Vleermuizen	5
2.1.4	Vaatplanten	5
2.2	Overzicht terreinbezoeken	5
3	Resultaten	6
3.1	Amfibieën	6
3.2	Reptielen	6
3.3	Vleermuizen	6
3.4	Vaatplanten	7
3.5	Samenvatting nader onderzoek	8
4	Effectbeoordeling	9
4.1	Toetsing Wet natuurbescherming	9
4.1.1	Amfibieën	9
4.1.2	Reptielen	10
4.1.3	Vleermuizen	11
4.1.4	Vaatplanten	13
5	Conclusie en advies	14
	Bronnen	16

1 Inleiding

1.1 Aanleiding

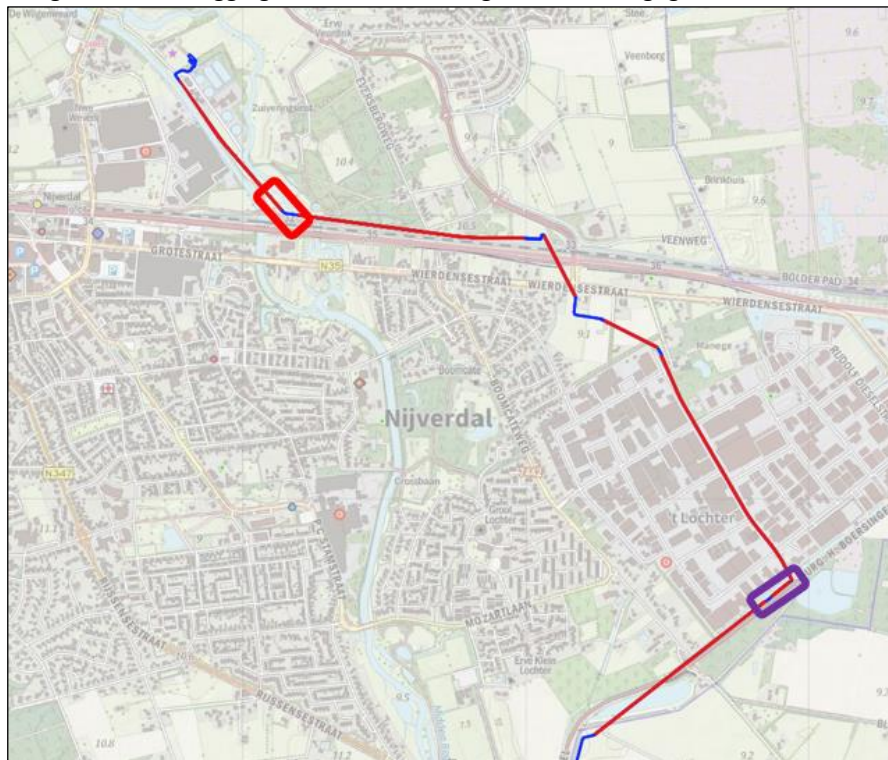
TenneT is voornemens om een 110 KV kabelverbinding tussen Nijverdal en Rijssen in de provincie Overijssel aan te leggen. De lengte van het totale tracé is circa tien kilometer en loopt afwisselend door de bebouwde kom, agrarisch gebied en natuurgebied. De breedte van het te onderzoeken gebied voor de in mei 2019 uitgevoerde Natuurtoets (Antea Group, mei 2019) is een zone van 250 meter aan weerszijde van het kabeltracé.

De kabel wordt deels door een open ontgraving en deels door een HDD-boring en persing aangelegd.

Het in deze rapportage beschreven nader onderzoek beslaat twee onderzoeksgebieden binnen het gehele tracé waar mogelijk beschermde soorten aangetroffen kunnen worden. In deze rapportage zijn de onderzoeksgebieden 1 en 2 genoemd en worden weergegeven in Figuur 1.1.

Ontwikkelingen mogen niet zonder meer plaatsvinden indien deze negatieve gevolgen hebben op beschermde natuurgebieden en/of flora en fauna. In dit kader is inzicht gewenst in de aanwezige natuurwaarden en de mogelijk daarmee samenhangende consequenties. Derhalve is voor dit project een Natuurtoets uitgevoerd (Antea Group, mei 2019). In deze natuurtoets wordt geadviseerd nader onderzoek uit te voeren om inzicht te krijgen in de daadwerkelijke aanwezigheid in het projectgebied van de rugstreeppad, poelkikker, heikikker, levendbarende hagedis, vliegroutes van vleermuizen en de vaatplanten knolspirea en rietorchis. Voorliggende rapportage beschrijft de resultaten van het nader onderzoek in het tweede en derde kwartaal van 2019.

In Figuur 1.1 is de ligging van de onderzoeksgebieden weergegeven.

Figuur 1.1. Globale ligging onderzoeksgebieden (onderzoeksgebied 1: rode kader en onderzoeksgebied 2: paarse kader) in Nijverdal. Bron achtergrond: PDOK Viewer.

1.2 Huidige situatie

Binnen de twee onderzoeksgebieden worden verschillende terreintype aangetroffen.

Onderzoeksgebied 1 bestaat uit een overstromingszone van de Midden Regge. Langs de oever worden kale zandige plekken aangetroffen. Verder worden veel verschillende kruidachtige gewassen aangetroffen. Het gebied wordt beheerd door middel van graasbeheer met paarden. Net voor het terreinbezoek dat op 30 september is uitgevoerd was het gebied gemaaid.

Onderzoeksgebied 2 bestaat uit een extensief beheerde wegberm en een talud/oever langs een brede watergang. Langs de oever wordt verlandingsvegetatie aangetroffen. De wegberm bestaat uit een kruidachtige vegetatie en een bomenrij met zomereiken.

In Figuur 1.2 is een impressie gegeven van de onderzoeksgebieden.

Deelgebied 1:

Deelgebied 2:

Figuur 1.2 Impressie van de onderzoeksgebieden. De bovenste twee foto's geven onderzoeksgebied 1 weer en de onderste twee foto's geven onderzoeksgebied 2 weer.

1.3 Planvoornemen

TenneT is voornemens om een 110 kV kabelverbinding tussen Nijverdal en Rijssen aan te leggen. De lengte van het tracé is circa tien kilometer en kruist verschillende terreintype. De kabel wordt deels door een open ontgraving en deels door een HDD-boring en persing aangelegd. Op punten waar het tracé bos, water, kruispunten, een spoorlijn en provinciale wegen kruist wordt de leiding aangelegd door middel van een gestuurde boring. Ter plaatsen van de delen van het tracé waar agrarische percelen en/of wegbermen worden aangetroffen wordt de leiding aangelegd door middel van een open ontgraving. Dit geldt ook voor de twee nader onderzochte gebieden. Het voornemen is om de werkzaamheden in 2020 uit te voeren.

2 Methodiek

2.1 Inleiding

De onderzoeksgebieden bevinden zich in een omgeving waar volgens de meest recente verspreidingsgegevens (NDFP 2014-2019) en uit de gegevens van de in mei 2019 uitgevoerde natuurtoets onder andere beschermde amfibieën, reptielen, verschillende vleermuissoorten en beschermde vaatplanten waargenomen kunnen worden.

2.1.1 Amfibieën

Voor wat betreft de soortengroep amfibieën is een nader onderzoek verricht naar aanwezigheid van de poelkikker en de heikikker binnen onderzoeksgebied 1. Ter inventarisatie van de poelkikker en de heikikker zijn drie terreinbezoeken uitgevoerd in de periode augustus-september 2019.

Poelkikker

Voor het onderzoek naar de aanwezigheid van de poelkikker is gewerkt volgens de methode zoals die is omschreven in het Kennisdocument Poelkikker (BIJ12, 2017).

Voor het inventariseren van de poelkikker zijn drie terreinbezoeken binnen onderzoeksgebied 1 uitgevoerd (zie Tabel 2.1) bij gunstige weersomstandigheden. Tijdens de terreinbezoeken is geluisterd naar kooractiviteiten en is gezocht naar volwassen exemplaren in potentieel zomerbiotoop. De inventarisaties bestonden uit één ronde welke overdag is uitgevoerd en twee avondronden vanaf zonsondergang. Tevens is tijdens de overige terreinbezoeken ten behoeve van de andere mogelijk aanwezige beschermde soorten gekeken naar het voorkomen van de soort in het onderzoeksgebied.

Heikikker

Voor het onderzoek naar de aanwezigheid van de heikikker is gewerkt volgens de methode zoals die is omschreven in de soorteninventarisatie protocollen van het Netwerk Groene Bureaus .

Voor het inventariseren van de heikikker zijn drie terreinbezoeken uitgevoerd binnen onderzoeksgebied 1 (zie Tabel 2.1) bij gunstige weersomstandigheden. Tijdens de terreinbezoeken is geluisterd naar kooractiviteiten en gezocht naar volwassen en juveniele exemplaren in potentieel zomerbiotoop. De inventarisaties bestonden uit één ronde welke overdag is uitgevoerd en twee avondronden vanaf zonsondergang. Tevens is tijdens de overige terreinbezoeken ten behoeve van de andere mogelijk aanwezige beschermde soorten gekeken naar het voorkomen van de soort in het onderzoeksgebied.

2.1.2 Reptielen

Levendbarende hagedis

Voor wat betreft het onderzoek naar de aanwezigheid van de levendbarende hagedis is gewerkt volgens de methode zoals die is omschreven in de soorteninventarisatie protocollen van het Netwerk Groene Bureaus.

Voor het inventariseren van de levendbarende hagedis zijn drie terreinbezoeken uitgevoerd binnen het onderzoeksgebied 1 (zie Tabel 2.1) bij gunstige weersomstandigheden. Tijdens de terreinbezoeken is gezocht naar exemplaren in potentieel zomer- en voortplantingsbiotoop.

2.1.3 Vleermuizen

Binnen onderzoeksgebied 2 is onderzoek verricht naar het gebruik van de bomenrij en watergang langs de Burgemeester H. Boersingel als vliegroute van vleermuizen.

Dit onderzoek is uitgevoerd volgens de methode zoals die is omschreven in het vleermuisprotocol 2017 van het Netwerk Groene Bureaus.

Voor het aantonen of uitsluiten van een vliegroute van vleermuizen zijn twee terreinbezoeken uitgevoerd (zie Tabel 2.1) bij gunstige weersomstandigheden. Tijdens het onderzoek is een vleermuisdetector gebruikt. Met dit apparaat worden de ultrasone geluiden van vleermuizen hoorbaar gemaakt. Door verschillen in klank, ritme en andere kenmerken is het mogelijk de verschillende soorten te onderscheiden en de aard van gedrag te bepalen. Gewerkt is met een Petterson D240x.

Tijdens het onderzoek met de Petterson D240x detector zijn tijdens het veldwerk opnamen gemaakt die achteraf geanalyseerd zijn met behulp van het programma Batexplorer. Tevens is gebruik gemaakt van een Echo Meter Touch 2 Pro. Met dit apparaat dat op een smartphone kan worden aangesloten kunnen behalve vleermuisgeluiden ook beelden (sonogram) van de vleermuisgeluiden worden verkregen. Ook is met een warmte camera het gedrag van de vleermuizen in beeld gebracht. Tijdens de terreinbezoeken is gekeken en geluisterd naar migrerende vleermuizen.

2.1.4 Vaatplanten

Knolspirea

Voor het aantonen van de knolspirea is één terreinbezoek binnen onderzoeksgebied 1 uitgevoerd. Dit terreinbezoek is gecombineerd uitgevoerd met een ander terreinbezoek. Tijdens het terreinbezoek is intensief gezocht naar de genoemde soort, maar ook andere soorten vaatplanten zijn opgenomen en geïnventariseerd.

Rietorchis

Binnen onderzoeksgebied 2 is in juli eenmalig gezocht naar exemplaren van de rietorchis. Tijdens deze inventarisatie zijn alle exemplaren gemarkeerd met houtentonkinstokken.

2.2 Overzicht terreinbezoeken

In Tabel 2.1 is een overzicht gegeven van alle terreinbezoeken en de omstandigheden waaronder deze terreinbezoeken zijn uitgevoerd.

Datum	Aanvangs tijd	Onderzoek	Weersomstandigheden			
			Temperatuur bij aanvang	Wind	Neerslag	Bewolking
10-07-2019	07:00	Inventariseren en markeren rietorchis	21 °C	Z-3	Droog	Onbewolkt
10-07-2019	22:00	Vliegroutes vleermuizen	14 °C	Z-2	Droog	Licht bewolkt
26-08-2019	21:00	Vliegroutes vleermuizen	23 °C	NO-1	Droog	Licht bewolkt
30-08-2019	10:00	Poelkikker, heikikker, levendbarende hagedis en vaatplanten	16°C	Zw-2	Droog	Licht bewolkt
12-09-2019	21:00	Poelkikker en heikikker	17°C	ZW-3	Droog	Bewolkt
30-09-2019	20:00	Poelkikker en heikikker	13°C	W-1	Droog	Licht bewolkt

Tabel 2.1. Data en weersomstandigheden (eigen bevindingen) van de terreinbezoeken ter inventarisatie van de genoemde soorten.

3 Resultaten

3.1 Amfibieën

Poelkikker

De poelkikker heeft de voorkeur voor zonnige wateren. De oeverzone van deze wateren moet goed begroeid zijn. De poelkikker is een kritische soort, die houdt van voedselarm, schoon water. Hij wordt vooral aangetroffen in vennen, poelen en watergangen in hoogveengebieden en in uiterwaarden.

Binnen een tijdsbestek van vier uur per onderzoekronde is het onderzoeksgebied diverse malen lopend afgezocht naar exemplaren van de poelkikker. Deze zijn niet aangetroffen. Wel zijn een aantal groene kikkers, bastaard kikkers en een bruine kikker gevangen en onderzocht. Na bestudering van de dieren (met name de metatarsusknobbel) is vastgesteld dat het geen poelkikkers betrof.

Heikikker

De heikikker wordt vooral aangetroffen in vochtige heidegebieden en in hoog- en laagveengebieden. Ook komt hij voor in vochtige schraalgraslanden, duinvalleien, bosranden en langs meren en rivieren. Hier moet dan wel struweel en hoge kruidige vegetatie aanwezig zijn.

Binnen een tijdsbestek van vier uur per onderzoekronde is het onderzoeksgebied diversen malen lopend afgezocht naar exemplaren van de heikikker. Deze zijn niet aangetroffen. Wel zijn een aantal bruine kikkers gevangen en onderzocht. Na bestudering van de gevangen kikkers is vastgesteld dat het geen heikikkers betroffen maar bruine kikkers.

3.2 Reptielen

Levendbarende hagedis

Heide en hoogveen vormen de voorkeurshabitat van de levendbarende hagedis. De soort komt ook voor in open bossen en ruige graslanden, in bermen van (spoor)wegen en in een beperkt deel van de duinen. De levendbarende hagedis is een vochtminnende soort die in de genoemde landschapstypen veel wordt aangetroffen op oevers en vochtige terreindelen (Bron: RAVON).

In de optimale periode en bij uitstekende weersomstandigheden is binnen het onderzoeksgebied gezocht naar exemplaren van de levend barende hagedis. Deze zijn niet aangetroffen.

3.3 Vleermuizen

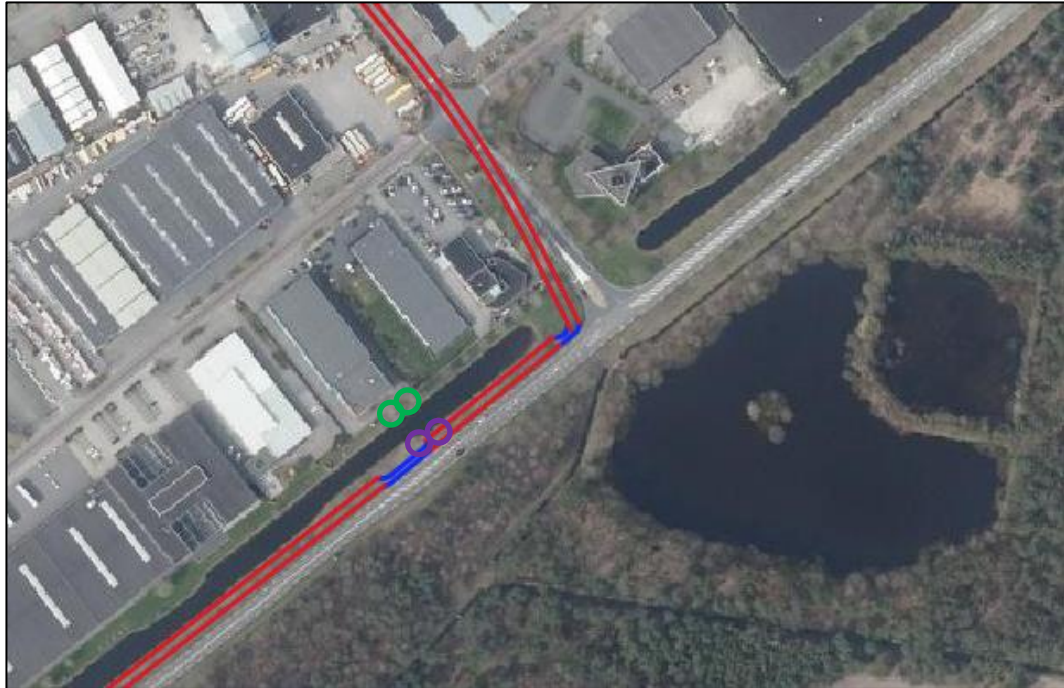
Vliegroutes vleermuizen

Vleermuizen maken gebruik van lijnvormige landschappelijke structuren (zoals bomenrijen en watergangen) als vliegroutes. De bomenrij de Burgemeester H. Boersingel maakt mogelijk onderdeel uit van een (essentiële) vliegroutes. Ten behoeve van de voorgenomen werkzaamheden worden mogelijk enkele bomen uit deze rij verwijderd. Om de aan- of afwezigheid van een vliegroute binnen onderzoeksgebied 2 aan te tonen zijn twee terreinbezoeken uitgevoerd.

Tijdens de terreinbezoeken zijn verschillende vleermuissoorten waargenomen. Dit betrof gewone dwergvleermuizen, baard/brandtsvleermuizen en rosse vleermuizen. Alle drie vleermuissoorten zijn foeragerend boven de watergang en boven de grazige vegetatie ter hoogte van de kruising van de Burgemeester H. Boersingel en de Industrieweg waargenomen. Van de gewone dwergvleermuis zijn een tiental exemplaren gehoord/waargenomen, van de rosse vleermuis zijn

vier exemplaren gehoord/waargenomen en van de baard/brandtsvleermuis zijn twee exemplaren gehoord/waargenomen.

De waargenomen vleermuizen maakten geen gebruik van de watergang als vliegroute. Wel zijn een vijftal gewone dwergvleermuizen waargenomen die een aantal bomen binnen en net buiten het onderzoeksgebied gebruikte als hop-over om de Burgemeester H. Boersingel en de watergang over te steken (zie Figuur 3.1).

Figuur 3.1. De groene en paarse cirkels geven de bomen weer die als hop-over worden gebruikt. De paarse cirkels geven de bomen aan welke mogelijk verwijderd worden.

3.4 Vaatplanten

Knolspirea

Knolspirea staat op zonnige, matig voedselarme tot matig voedselrijke, niet bemeste, vrij droge tot vochtige, neutrale, vaak kalkhoudende, stikstofarme leem-, löss- en mergelbodems met een wisselende waterstand. Ze groeit in kalkgraslanden, op heiden op basische rotsbodem, in bermen en in boszomen (Bron: FLORON).

Het onderzoeksgebied is lopend afgezocht naar exemplaren van de knolspirea. Deze zijn niet aangetroffen.

Rietorchis

In juli zijn alle rietorchissen binnen onderzoeksgebied 2 geïnventariseerd en gemarkeerd. Ook zijn de brede wespenorchissen welke tijdens deze werkzaamheden zijn waargenomen gemarkeerd. In totaal zijn 70 rietorchissen en 2 brede wespenorchissen gemarkeerd.

3.5 Samenvatting nader onderzoek

In de onderzoeksperiode zijn binnen onderzoeksgebied 1 geen poelkickers, heikickers en levendbarende hagedissen gehoord en/of waargenomen. Ook zijn geen exemplaren van de knolspirea binnen het onderzoeksgebied 1 aangetroffen.

Binnen onderzoeksgebied 2 zijn een zeventigtal rietorchissen en 2 brede wespenorchissen aangetroffen en gemarkeerd. Tevens is vastgesteld dat de bomenrij langs de Burgemeester H. Boersingel niet gebruikt wordt als vliegroute van vleermuizen. Wel is vastgesteld dat de in Figuur 3.1 aangegeven bomen gebruikt worden als hop-over door gewone dwergvleermuizen. Deze hop-over wordt gebruikt om de watergang en de rijbaan over te steken.

4 Effectbeoordeling

In dit hoofdstuk worden de in hoofdstuk 3 uiteengezette bevindingen getoetst aan de Wet natuurbescherming en wordt ingegaan op de benodigde acties ten aanzien van de Wet natuurbescherming. In paragraaf 4.2 zijn de consequenties voor de planning aangegeven.

4.1 Toetsing Wet natuurbescherming

4.1.1 Amfibieën

Poelkikker

Poelkikkers zijn beschermd en staan vermeld op bijlage IV van de Europese Habitatrichtlijn. Indien poelkikkers worden verstoord of voortplantings- en rustplaatsen worden vernield of beschadigd, is sprake van overtreding van de gestelde verbodsbepalingen in de Wet natuurbescherming.

Binnen het onderzoeksgebied (1) zijn geen poelkikkers gehoord of gezien.

Wel bestaat de kans dat dichtbij het onderzoeksgebied poelkikkers voorkomen.

Gezien het feit dat geen poelkikkers binnen het onderzoeksgebied zijn gehoord of gezien, kan aangenomen worden dat het onderzoeksgebied geen essentieel leefgebied voor de poelkikker vormt. Derhalve bestaat geen gevaar dat door de voorgenomen werkzaamheden voortplantings- en rustplaatsen worden vernield of beschadigd. Echter doordat voor de poelkikker geschikt biotoop aanwezig is en de soort in de buurt is waargenomen bestaat wel de mogelijkheid dat tijdens de werkzaamheden poelkikkers het werkterrein binnen treden. Hierdoor kunnen alsnog slachtoffers door de werkzaamheden ontstaan. Om dit te voorkomen wordt geadviseerd een amfibieën/reptielenscherm (zie Figuur 4.1.) rond het werkterrein (zie Figuur 4.2.) te plaatsen zodat de poelkikkers het werkterrein niet kunnen binnentrekken.

Deze maatregel leidt niet tot oppervlakteverlies van bestaand leefgebied van de poelkikker en hiermee wordt voorkomen dat er slachtoffers vallen. Derhalve is een overtreding van de Wet natuurbescherming niet aan de orde en hoeft geen ontheffing aangevraagd te worden.

Figuur 4.1. Voorbeeld van een reptielen/amfibieënscherm.

Heikikker

Heikikkers zijn beschermd en staan vermeld op bijlage IV van de Europese Habitatrichtlijn. Indien poelkikkers worden verstoord of voortplantings- en rustplaatsen worden vernield of beschadigd, is sprake van overtreding van de gestelde verbodsbepalingen in de Wet natuurbescherming.

Binnen het onderzoeksgebied (1) zijn geen heikikkers gehoord of gezien.

Wel bestaat de kans dat dichtbij het onderzoeksgebied heikikkers voorkomen.

Gezien het feit dat geen heikikkers binnen het onderzoeksgebied zijn gehoord of gezien, kan aangenomen worden dat het onderzoeksgebied geen essentieel leefgebied voor de heikikker vormt. Derhalve bestaat geen gevaar dat door de voorgenomen werkzaamheden voortplantings- en rustplaatsen worden vernield of beschadigd. Echter doordat voor de heikikker geschikt biotoop aanwezig is en de soort in de buurt is waargenomen bestaat wel de mogelijkheid dat tijdens de werkzaamheden heikikkers het werkterrein binnen treden. Hierdoor kunnen alsnog slachtoffers door de werkzaamheden ontstaan. Om dit te voorkomen wordt geadviseerd een amfibieën/reptielenscherm (zie Figuur 4.1) rond het werkterrein (zie Figuur 4.2.) te plaatsen zodat heikikkers het werkterrein niet kunnen binnentrekken.

Deze maatregel leidt niet tot oppervlakteverlies van bestaand leefgebied van de heikikker en hiermee wordt voorkomen dat er slachtoffers vallen. Derhalve is een overtreding van de Wet natuurbescherming niet aan de orde en hoeft geen ontheffing aangevraagd te worden.

Figuur 4.2. Locatie van het amfibieën/reptielenscherm.

4.1.2 Reptielen

Levendbarende hagedis

De levendbarende hagedis is beschermd volgens artikel 3.5 Wnb. Indien levendbarende hagedissen worden verstoord of voortplantings- en rustplaatsen worden vernield of beschadigd, is sprake van overtreding van de gestelde verbodsbepalingen in de Wet natuurbescherming.

Binnen het onderzoeksgebied (1) zijn geen levendbarende hagedissen aangetroffen.

Wel bestaat de kans dat dichtbij het onderzoeksgebied levendbarende hagedissen voorkomen.

Gezien het feit dat geen levendbarende hagedissen binnen het onderzoeksgebied zijn aangetroffen, kan aangenomen worden dat het onderzoeksgebied geen essentieel leefgebied voor de levendbarende hagedis vormt. Derhalve bestaat geen gevaar dat door de voorgenomen werkzaamheden voortplantings- en rustplaatsen worden vernield of beschadigd. Echter doordat voor de levendbarende hagedissen geschikt biotoop aanwezig is en de soort in de buurt is waargenomen bestaat wel de mogelijkheid dat tijdens de werkzaamheden levendbarende hagedissen het werkterrein binnen treden. Hierdoor kunnen alsnog slachtoffers door de werkzaamheden ontstaan. Om dit te voorkomen wordt geadviseerd een amfibieën/reptielenscherm (zie Figuur 4.1) rond het werkterrein (zie Figuur 4.2) te plaatsen zodat levendbarende hagedissen het werkterrein niet kunnen binnentrekken.

Deze maatregel leidt niet tot oppervlakteverlies van bestaand leefgebied van de levendbarende hagedis en hiermee wordt voorkomen dat er slachtoffers vallen. Derhalve is een overtreding van de Wet natuurbescherming niet aan de orde en hoeft geen ontheffing aangevraagd te worden.

4.1.3 Vleermuizen

Alle vleermuissoorten zijn beschermd en staan vermeld op bijlage IV van de Europese Habitatrichtlijn. Indien vleermuizen worden verstoord of gedood, voortplantings- en rustplaatsen worden vernield of beschadigd, essentiële foerageergebieden of vliegroutes worden verwijderd/onderbroken, is sprake van overtreding van de gestelde verbodsbepalingen in de Wet natuurbescherming.

Een vliegroute is een vaste route vanaf een verblijfplaats naar een foerageergebied, waarvan minimaal 5% van de in de verblijfplaats aanwezige individuen gebruik maakt. Een vliegroute is essentieel wanneer er geen goede alternatieve vliegroute is om vanuit de verblijfplaats het betreffende foerageergebied te bereiken dan wel dat een alternatieve route aanwezig is, maar het gebruik hiervan kost vergeleken met de originele vliegroute teveel energie (omvliegen of onbeschermt).

Binnen onderzoeksgebied 2 zijn verschillende foeragerende vleermuizen waargenomen. Vooral boven de watergang en boven de open ruimte aan de noordwestzijde van het onderzoeksgebied werd gefoerageerd. Echter in de omgeving zijn voldoende vergelijkbare en zelfs betere (minder lichtverstoring) foerageergebieden aanwezig. In dit geval kan gesteld worden dat binnen het onderzoeksgebied geen essentieel foerageergebied aanwezig is.

Tijdens de twee terreinbezoeken zijn geen vleermuizen waargenomen die de bomenrij en/of de watergang (van zuidwest naar noordoost en vice versa) gebruiken als vliegroute. Der halve kan gesteld worden dat de bomenrij en de watergang langs de Burgemeester H. Boersingel niet als essentiële vliegroute door vleermuizen gebruikt wordt.

Tijdens het onderzoek zijn echter wel vijf gewone dwergvleermuizen waargenomen welke langs één van de gebouwen ten noorden van het onderzoeksgebied aan kwamen vliegen en de bomen naast het betreffende gebouw en twee bomen van de bomenrij langs de Burgemeester H. Boersingel gebruikte om de rijbaan te passeren (hop-over) en zo naar het ten zuiden van de weg gelegen bosperceel en waterpartij vlogen om te foerageren (zie Figuur 3.1).

Aangenomen wordt dat de betreffende vleermuizen ergens op het industrieterrein een verblijfplaats hebben. De betreffende hop-over is in dit geval essentieel om het foerageergebied ten zuiden van de Burgemeester H. Boersingel te bereiken.

Om de functionaliteit van de hop-over te behouden zijn verschillende oplossingen mogelijk. Wanneer aan één van deze oplossingen wordt voldaan worden de voorwaarden welke gesteld zijn in de Wet natuurbescherming niet overtreden en hoeft geen ontheffing aangevraagd te worden.

Indien niet minimaal één van de hieronder genoemde oplossingen mogelijk is dient alsnog een ontheffing te worden aangevraagd.

Oplossingen met betrekking tot de hop-over:

- Eén van de twee met paars aangegeven bomen in Figuur 3.1. blijven behouden;
- Na afronding van de werkzaamheden worden nieuwe bomen van vergelijkbare grootte terug geplant;
- Op de huidige locatie van de bomen wordt een kunstmatig oriëntatiepunt geplaatst. Een voorbeeld hiervan is in Figuur 4.3 weergegeven.

Algemene randvoorwaarden met betrekking tot de werkzaamheden ter hoogte van een hop-over:

- Werken buiten de actieve periode van vleermuizen (de actieve periode loopt van april tot november);
- Indien binnen de actieve periode van vleermuizen gewerkt wordt dienen de werkzaamheden tussen zonsopkomst en zonsondergang te worden uitgevoerd;
- De locatie van de hop-over wordt niet kunstmatig verlicht anders dan in de huidige situatie.

Figuur 4.3 Voorbeeld van een kunstmatige hop-over. Bron: www.Afanja.nl.

4.1.4 Vaatplanten

Knolspirea

Knolspirea is een vaatplant behorend bij artikel 3.10 Wnb. Voor deze planten geldt dat het verboden is om deze planten te plukken, verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen.

Binnen het onderzoeksgebied (1) zijn geen exemplaren van de knolspirea aangetroffen. Hierdoor kan uitgesloten worden dat door de voorgenomen werkzaamheden planten ontworteld of vernield worden. Derhalve is een overtreding van de Wet natuurbescherming niet aan de orde en hoeft geen ontheffing aangevraagd te worden.

Rietorchis

Op de plaats waar de rietorchissen zijn aangetroffen is het voornemen om twee intrede putten te graven voor de gestuurde boring. Hierdoor zullen een aantal rietorchissen ontworteld of vernield worden.

De gemeente Hellendoorn heeft aangegeven deze planten graag te willen behouden. Hiervoor zijn de planten in juli 2019 gemarkeerd. In november 2019 worden de planten welke binnen de invloedssfeer van de werkzaamheden staan verplant naar een locatie net buiten het werkgebied.

Deze nieuwe groeiplaats is vergelijkbaar met de huidige groeiplaats.

Deze werkzaamheden worden uitgevoerd door een ter zake deskundige ecooloog (RVO) in overleg met de gemeente Hellendoorn.

5 Conclusie en advies

Algemeen

TenneT is voornemens om een 110 KV kabelverbinding tussen Nijverdal en Rijssen in de provincie Overijssel aan te leggen. De lengte van het totale tracé is circa tien kilometer en loopt door verschillende terreintype. De kabel wordt deels door een open ontgraving en deels door een HDD-boring en persing aangelegd.

Ten behoeve van dit voornemen is door Antea Group een Natuurtoets uitgevoerd (mei 2019). Uit deze Natuurtoets is naar voren gekomen dat binnen de invloedssfeer van deze voorgenomen werkzaamheden mogelijk lokaal en (inter)nationaal beschermde soorten voorkomen. Dit betreft twee locaties binnen het gehele leidingtracé. In deze rapportage zijn de onderzoeksgebieden 1 en 2 genoemd en worden weergegeven in Figuur 1.1.

In het tweede en derde kwartaal van 2019 is een nader onderzoek uitgevoerd om inzicht te krijgen in het daadwerkelijke gebruik van de projectgebieden door vleermuizen (onderzoeksgebied 2) en poelkikkers, heikikkers en levendbarende hagedissen (onderzoeksgebied 1). Tevens is onderzoek gedaan naar de aanwezigheid van knolspirea (onderzoeksgebied 1) en rietorchis (onderzoeksgebied 2).

Conclusies: Beschermde soorten

Binnen het onderzochte onderzoeksgebied (1) zijn geen poelkikkers, heikikkers of levend barende hagedissen gehoord of gezien. Echter het wordt zeer waarschijnlijk geacht dat deze soorten wel in de omgeving van onderzoeksgebied 1 voorkomen. Om te voorkomen dat exemplaren van de genoemde soorten tijdens de werkzaamheden het werkgebied binnen trekken wordt geadviseerd om het werkterrein af te schermen met een amfibieën/reptielenscherm. Indien deze voorzorgsmaatregelen worden genomen is wat betreft de genoemde soorten geen overtreding van de Wet natuurbescherming aan de orde en hoeft geen ontheffing aangevraagd te worden en/of mitigerende maatregelen te worden genomen.

Tijdens het onderzoek naar vliegroutes van vleermuizen bij onderzoeksgebied 2 is geen vliegroute langs de bomenrij/ watergang vastgesteld. Wel is een hop-over ter plaatse van de voorgenomen werkzaamheden vastgesteld. Om de functionaliteit van deze hop-over te behouden wordt geadviseerd één van de drie mogelijkheden toe te passen. Eén van de twee met paars aangegeven bomen (figuur 3.1) blijft behouden, er dient een kunstmatig object zoals in figuur 4.3 is weergegeven te worden geplaatst nabij de locatie waar nu de bomen staan of na afronding van de werkzaamheden dienen ter plaatse nieuwe bomen te worden geplant. Indien deze mitigerende maatregelen worden genomen is wat betreft vleermuizen geen overtreding van de Wet natuurbescherming aan de orde en hoeft geen ontheffing aangevraagd te worden. Indien het niet mogelijk is om op de aangegeven locatie een kunstmatig object of een boom te planten/behouden dient wel een ontheffing van de Wet natuurbescherming te worden aangevraagd.

Van de mogelijk binnen de projectgebieden aanwezige beschermde vaatplanten (knolspirea en rietorchis) is alleen de rietorchis aangetroffen.

Om te voorkomen dat de binnen de invloedssfeer van de voorgenomen werkzaamheden aanwezige rietorchissen verloren gaan wordt voorgesteld om deze te verplanten.

Tabel 1. Samenvatting conclusies en vervolgstappen.

Soort	Essentieel leefgebied binnen projectgebieden	Is sprake van overtreding	Ontheffing noodzakelijk	Vervolgstappen / soortspecifieke maatregelen
Poelkikker en heikikker	Nee, mogelijk wel in de directe omgeving	Nee, wanneer voorkomen wordt dat exemplaren het werkgebied binnen kunnen trekken	Nee	Plaatsen van een amfibieën/reptielenscherm om het werkterrein
Levendbarende hagedis	Nee, mogelijk wel in de directe omgeving	Nee, wanneer voorkomen wordt dat exemplaren het werkgebied binnen kunnen trekken	Nee	Plaatsen van een amfibieën/reptielenscherm om het werkterrein
Vleermuizen	Ja	Nee, wanneer functionaliteit van de hop-over behouden blijft	Nee	Plaatsen kunstmatig object of planten/behouden boom
Knolspirea en rietorchis	Ja	Nee, rietorchissen worden naar geschikte locatie verplant	Nee	In overleg met gemeente Hellendoorn rietorchissen verplanten

Bronnen

- **BIJ12, 2017.** Kennisdocument Poelkikker.
- **Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RVO),** deskundigheidseisen ecologische deskundige.
- **Netwerk Groene Bureaus,** soorteninventarisatie protocollen.
- **Natuurtoets Aanleg 110 kV kabelverbinding Nijverdal-Rijssen,** Antea group, juni 2019.

Overig:

- www.RAVON.nl
- www.FLORON.nl

Over Antea Group

Van stad tot land, van water tot lucht; de adviseurs en ingenieurs van Antea Group dragen in Nederland sinds jaar en dag bij aan onze leefomgeving. We ontwerpen bruggen en wegen, realiseren woonwijken en waterwerken. Maar we zijn ook betrokken bij thema's zoals milieu, veiligheid, assetmanagement en energie. Onder de naam Oranjewoud groeiden we uit tot een allround en onafhankelijk partner voor bedrijfsleven en overheden. Als Antea Group zetten we deze expertise ook mondiaal in. Door hoogwaardige kennis te combineren met een pragmatische aanpak maken we oplossingen haalbaar én uitvoerbaar. Doelgericht, met oog voor duurzaamheid. Op deze manier anticiperen we op de vragen van vandaag en de oplossingen van de toekomst. Al meer dan 60 jaar.

Contactgegevens

Monitorweg 29
1322 BK ALMERE
Postbus 10044
1301 AA ALMERE
T. +31 6 20606920
E. reinier.raap@anteagroup.com

www.anteagroup.nl

Copyright © 2016

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar worden gemaakt door middel van druk, fotokopie, elektronisch of op welke wijze dan ook, zonder schriftelijke toestemming van de auteurs.